

Wymagania edukacyjne

Instrument główny- klarnet

PIERWSZY ETAP EDUKACYJNY

Cykl 4-letni

Opracowane przez: mgr Michała Kowalskiego

Opracowane w oparciu o rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 28 lipca 2023 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego

Dz.U. z 2023 r., poz. 1754

Opole 2023

Wstęp

Nauczanie gry na instrumencie w pierwszym etapie edukacyjnym, w szkole muzycznej I stopnia jest podstawowym elementem wykształcenia muzycznego, pozwalającym na określenie predyspozycji muzycznych i psychofizycznych młodego człowieka, do dalszego kształcenia artystycznego. Nauka gry na instrumencie przygotowuje do muzykowania zespołowego oraz pozwala na wykorzystanie wykształcenia muzycznego, do czynnego uczestnictwa w życiu muzycznym.

Przyswojenie wiedzy z zakresu instrumentu głównego – klarnetu.

Zasady bezpieczeństwa i higieny pracy; uczeń:

- określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy;
- omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo.

Historia instrumentu i wiedza w zakresie literatury przedmiotu; uczeń:

- omawia w zarysie historię klarnetu i jego odmiany;
- wymienia reprezentatywne utwory klarnetowe oraz ich kompozytorów z różnych epok;
- wymienia wybitnych klarnecistów o znaczącym dorobku artystycznym.

Budowa i pielęgnacja instrumentu; uczeń:

- nazywa elementy budowy klarnetu, wyjaśnia sposób składania tych elementów oraz określa zasady jego pielęgnacji;
- orientuje się w rodzajach oraz parametrach stroików, klasyfikuje je według swoich potrzeb oraz określa stopień ich zużycia.

Technika wykonawcza; uczeń:

- omawia warsztat wykonawczy, w tym budowę aparatu oddechowego oraz jego rolę w grze na klarnecie;
- opisuje możliwości techniczne instrumentu;
- wskazuje podstawowe czynniki mające wpływ na intonację.

Wykształcenie podstawowych umiejętności gry na instrumencie.

Aparat gry; uczeń:

- prezentuje poprawny aparat gry, w tym technikę oddechową i technikę zadęcia;
- kontroluje prawidłową postawę, ułożenie rąk i palców podczas gry.

Technika gry; uczeń:

- stosuje różne sposoby efektywnego przygotowania do gry;
- posługuje się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką oraz potrafi modulować barwę dźwięku z zachowaniem prawidłowej intonacji;
- dysponuje biegłością techniczną pozwalającą na swobodne wykonywanie utworów;
- dysponuje prawidłową emisją dźwięku.

Interpretacja; uczeń:

- interpretuje utwory zgodnie ze stylem danej epoki i ich budową formalną pod kierunkiem nauczyciela;
- wykazuje się w grze muzykalnością i wrażliwością artystyczną.

Specjalistyczna terminologia, notacja muzyczna; uczeń:

- posługuje się specjalistyczną terminologią;
- realizuje zasady notacji muzycznej;
- czyta nuty a vista.

Samodzielna praca; uczeń:

- przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy;
- realizuje proces ćwiczenia poszczególnych elementów warsztatu według wskazówek nauczyciela;

- kontroluje własną grę podczas ćwiczenia;
- potrafi ocenić jakość wykonywanych zadań;
- stosuje w działaniach praktycznych wiedzę z zakresu przedmiotów teoretycznych;
- stosuje różne sposoby zapamiętywania tekstu nutowego;
- korzysta z narzędzi pomocnych w ćwiczeniu;
- planuje i organizuje systematyczną pracę.

Współpraca; uczeń:

- realizuje zadania artystyczne w grze z innymi uczniami lub nauczycielem;
- dostosowuje sposób gry do składu i aparatu wykonawczego, charakteru utworu oraz roli wykonywanej partii;
- współpracuje z akompaniatorem.

Prezentacja publiczna.

Praktyka estradowa; uczeń:

- koncentruje się podczas występu;
- opanowuje tremę;
- stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji;
- wykonuje z pamięci część utworów ze swojego repertuaru.

Prezentacja w mediach cyfrowych; uczeń:

- korzysta z technologii informacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych;
- obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.

Funkcjonowanie w środowisku artystycznym.

Rozwój artystyczny i zawodowy; uczeń:

- analizuje własne kompetencje;
- aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności;
- wykorzystuje różne źródła informacji w celu doskonalenia umiejętności;
- dokumentuje i archiwizuje własne dokonania twórcze;
- aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.

Etyka zawodowa; uczeń:

- przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku;
- przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.

Wymagania dla kolejnych klas.

Klasa pierwsza:

Zadania techniczno wykonawcze:

Okres I

- zapoznanie ucznia z budową instrumentu,
- omówienie zasad gry na klarncie
- oddech na instrumencie dętym – zestaw ćwiczeń wzbogacany w miarę możliwości ucznia,
- wydobywanie dźwięku na ustniku – prawidłowe ułożenie aparatu zadęcia
- zachowanie odpowiedniej postawy w trakcie gry – ćwiczenia przed lustrem połączone z autoobserwacją,
- wydobywanie dźwięków oktawy razkreślnej oraz małej,
- stopniowe rozszerzanie skali instrumentu
- wykonywanie prostych, znanych utworów (piosenek), również z akompaniamentem fortepianu,

- krótkie autorskie ćwiczenia dostosowane do indywidualnych możliwości ucznia,
- do 8 etud i ćwiczeń zawierających różne problemy techniczne
- do 3 utworów z fortepianem
- duety (w miarę możliwości percepcyjnych ucznia)

Okres II

- oddech na instrumencie dętym – zestaw ćwiczeń wzbogacany w miarę możliwości ucznia,
- prawidłowe ułożenie aparatu zadęcia
- zachowanie odpowiedniej postawy w trakcie gry– ćwiczenia przed lustrem połączone z autoobserwacją,
- wydobycie dźwięków oktawy razkreślnej oraz małej,
- stopniowe rozszerzanie skali instrumentu
- wykonywanie prostych, znanych utworów (piosenek), również z akompaniamentem fortepianu,
- krótkie autorskie ćwiczenia dostosowane do indywidualnych możliwości ucznia,
- do 8 etud i ćwiczeń zawierających różne problemy techniczne
- do 3 utworów z fortepianem
- duety (w miarę możliwości percepcyjnych ucznia)

Gamy i pasaże

Gama do 1 znaku przykluczowego; tercje (ew. tzw. „trójki“), pasaż prosty , w skali jaką dysponuje uczeń, legato i non legato

Klasa druga:

Zadania techniczno wykonawcze:

Okres I

- dalsza praca nad oddechem – właściwe nabieranie i wydmuchiwanie powietrza – ćwiczenia na spirometrach
- zadęcie i artykulacja – ćwiczenia na ustniku oraz całym instrumencie
- postawa – ćwiczenia rozluźniające ręce oraz całe ciało podczas gry
- kolejne, bardziej zaawansowane ćwiczenia techniczne
- do 10 ćwiczeń o różnych problemach technicznych
- artykulacja – doskonalenie legata oraz non legata.
- duety (w miarę możliwości percepcyjnych ucznia)
- czytanie a vista (ćwiczenia)
- duety lub formy zespołowe
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Okres II

- dalsza praca nad oddechem – właściwe nabieranie i wydmuchiwanie powietrza – ćwiczenia na spirometrach
- zadęcie i artykulacja – ćwiczenia na ustniku oraz całym instrumencie
- postawa – ćwiczenia rozluźniające ręce oraz całe ciało podczas gry
- kolejne, bardziej zaawansowane ćwiczenia techniczne
- artykulacja – doskonalenie legata oraz non legata
- do 10 ćwiczeń o różnych problemach technicznych
- duety (w miarę możliwości percepcyjnych ucznia)
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)
- duety lub formy zespołowe

- czytanie a vista - ćwiczenia

Gamy i pasaże

Gamy durowe i mollowe (harmoniczna i melodyczna) do 2 znaków przykluczowych, w obrębie e-c3, całymi nutami, półnutami i ćwierćnutami, legato, staccato (tenuto), mezzo-forte, w tempie umiarkowanym, tercje (tylko w durowych) i pasaż rozłożony- z pamięci.

Program przesłuchania śródrocznego:

Część techniczna:

Gama dur i moll do 2 znaków przykluczowych; tercje, pasaż prosty i rozłożony, w skali e-c3, legato i non legato.
Dwie etiudy.

Część repertuarowa:

Utwór z akompaniamentem wykonany z pamięci; dopuszcza się wykonanie fragmentu utworu z pamięci, stosownie do predyspozycji ucznia.

Okres II:

Przesłuchanie techniczne

Gama dur i moll do 2 znaków przykluczowych; tercje, pasaż prosty i rozłożony, w skali e-c3, legato i non legato.

Dwie etiudy.

Program egzaminu promocyjnego

Utwór z akompaniamentem wykonany z pamięci; dopuszcza się wykonanie fragmentu utworu z pamięci, stosownie do predyspozycji ucznia.

Klasa trzecia:

Zadania techniczno wykonawcze:

Okres I

- oddech, zadęcie, postawa – swobodne wydobywanie dźwięku w całej skali e-g3, wyrównanie brzmienia (barwa), emisja dźwięku,
- dalsze rozwijanie techniki gry na instrumencie – etiudy i ćwiczenia (do 12)
- utwory z towarzyszeniem fortepianu – większe formy, np. koncert, sonata, sonatina, suita.
- do 10 ćwiczeń o różnych problemach technicznych
-
- czytanie a vista (ćwiczenia)
duety lub formy zespołowe
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Okres II

- oddech, zadęcie, postawa – swobodne wydobywanie dźwięku w całej skali e-g3, wyrównanie brzmienia (barwa), emisja dźwięku,
- dalsze rozwijanie techniki gry na instrumencie – etiudy i ćwiczenia (do 12)

- utwory z towarzyszeniem fortepianu – większe formy, np. koncert, sonata, sonatina, suite.
- do 10 ćwiczeń o różnych problemach technicznych
- czytanie a vista (ćwiczenia)
- duety lub formy zespołowe
- udział ucznia w popisie klasy lub popisie szkolnym (minimum jeden raz w semestrze)

Gamy i pasaże

Gamy durowe i mollowe (harmoniczna i melodyczna) do 6 znaków przykluczowych, w obrębie e-g3, legato, staccato (tenuto), ósemkami w tempie umiarkowanym, tercje (tylko w durowych) i pasaż rozłożony- z pamięci. Skala chromatyczna e-e3.

Program przesłuchania śródrocznego:

Część techniczna:

Gama dur i moll do 5 znaków przykluczowych; tercje, pasaż prosty i rozłożony, w skali e-e3, legato i non legato.

Dwie etiudy o zróżnicowanym charakterze

Część repertuarowa:

Utwór z akompaniamentem wykonany z pamięci; dopuszcza się wykonanie fragmentu utworu z pamięci, stosownie do predyspozycji ucznia.

Okres II:

Przesłuchanie techniczne

Gama dur i moll do 6 znaków przykluczowych; tercje, pasaż prosty i rozłożony, w skali e-e3, legato i non legato, skala chromatyczna

Dwie etiudy o zróżnicowanym charakterze

Dwie etiudy.

Program egzaminu promocyjnego

Utwór z akompaniamentem wykonany z pamięci; dopuszcza się wykonanie fragmentu utworu z pamięci, stosownie do predyspozycji ucznia.

Klasa czwarta:

Zadania techniczno wykonawcze:

Okres I

- oddech, zadęcie, postawa – swobodne wydobywanie dźwięku w całej skali instrumentu, wyrównanie brzmienia (barwa), emisja dźwięku,
- poszerzanie skali instrumentu – ponad dźwięk g3,
- dalsze rozwijanie techniki gry na instrumencie
- utwory z towarzyszeniem fortepianu – większe formy, np. koncert, koncertino, sonata, sonatina, suite.
- do 12 ćwiczeń o różnych problemach technicznych

- duety lub formy zespołowe

Okres II

- oddech, zadęcie, postawa – swobodne wydobycie dźwięku w całej skali instrumentu, wyrównanie brzmienia (barwa), emisja dźwięku,
- poszerzanie skali instrumentu – ponad dźwięk g3,
- dalsze rozwijanie techniki gry na instrumencie
- utwory z towarzyszeniem fortepianu – większe formy, np. koncert, sonata, sonatina, suita.
- do 12 ćwiczeń o różnych problemach technicznych
- duety lub formy zespołowe

Program przesłuchania śródrocznego:

Część techniczna:

Gamy durowe i mollowe (harmoniczna i melodyczna) we wszystkich tonacjach, w obrębie e-b3, legato, staccato (tenuto), ósemkami w tempie umiarkowanym, tercje (tylko w durowych) i pasaż rozłożony- z pamięci.

Dwie etiudy o zróżnicowanym charakterze.

Część repertuarowa:

Utwór z akompaniamentem wykonany z pamięci; dopuszcza się wykonanie fragmentu utworu z pamięci, stosownie do predyspozycji ucznia.

Okres II:

Przesłuchanie techniczne

Poprawne wykonanie dwóch etiud o zróżnicowanej problematyce technicznej. Gra a vista.

Program egzaminu końcowego

Utwór z akompaniamentem wykonany z pamięci; dopuszcza się wykonanie fragmentu utworu z pamięci, stosownie do predyspozycji ucznia.